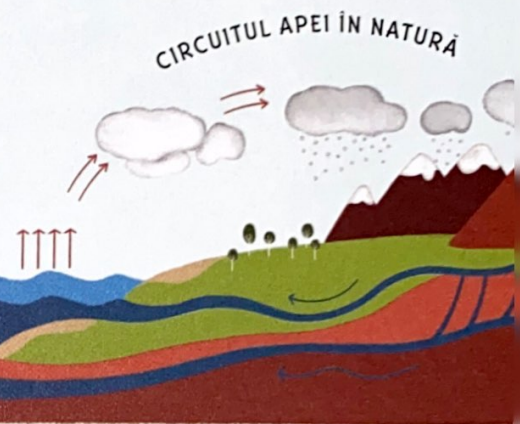

Apa pe Pământ

Pământul este o planetă extraordinară. Văzut din spațiu, este o priveliște splendidă, care se remarcă prin culoarea albastră. În jur de 70% din suprafața sa este ocupată de oceane: milioane de kilometri cubi de apă plină de viață și de mister.

Toate oceanele și mările sunt de fapt o singură masă de apă alimentată de râurile și fluviile care se varsă în ele - un singur ocean uriaș! Dacă cunoști circuitul apei în natură, știi că o parte din apa din mare (și de asemenea de pe continente, deși într-o măsură mai mică) se evaporă în atmosferă, unde se condensează și formează nori care călătoresc prin aer, apoi se precipită sub formă de ploaie, zăpadă sau grindină și, odată ajunsă pe sol, o parte din ea se întoarce în râuri și fluviu, care o transportă înapoi în mare.

OCEANUL ARCTIC Oceanul Arctic este cel mai mic ocean.

De-a lungul istoriei, cele mai populate zone ale planetei au fost cele situate în apropierea coastelor. De ce? Poate pentru că marea este o sursă extrem de importantă de hrană și resurse, un mediu prin care se poate călători liber, un loc sănătos și plin de lumină?

Vocabular

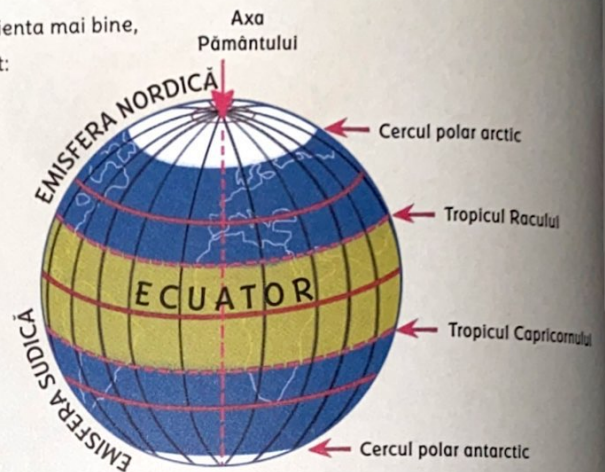
Înainte de a explora oceanele, trebuie să ne situăm: care sunt punctele cardinale? Nord, Sud, Est și Vest. Jată și alți termeni care au legătură cu ele:

- **NORD:** la direcția Nordului se referă **SEPTENTRIONAL** și, de asemenea, **BOREAL**.
  - **SUD:** se referă la Sud cuvintele **MERIDIONAL** și **AUSTRAL**.
  - **EST:** la Est se referă **ORIENTAL** și **LEVANT**.
  - **VEST:** la Vest, **OCIDENTAL** și **APUS**.
- **ROZĂ A VĂNTURILOR** este reprezentarea grafică a punctelor cardinale.

Pentru a putea localiza locurile cu o anumită precizie, precum și pentru a ne orienta mai bine, trasăm linii imaginare în jurul globului, care ne ajută să ne situăm. Acestea sunt:

- **PARALELE:** liniile orizontale care înconjoară globul pământesc.
- **MERIDIANE:** liniile verticale care merg de la nord la sud.
- **ECUATOR:** cea mai lungă paralelă, care împarte globul în două **EMISFERE**. De asemenea, îl folosim pentru a împărți oceanele Atlantic și Pacific în două jumătăți.
- **TROPICE:** două paralele, una la nord și alta la sud de ecuator, care delimitează o bandă centrală a globului pe care o numim „tropicală”.
- **CERCURI POLARE:** paralelele care delimitează regiunile polare.

Limita dintre mare și pământul continentelor este coasta.

Cunoști și acești termeni?

- **LITORAL:** înseamnă tot coastă, deși cuvântul este adesea folosit pentru a se referi la o anumită parte a coastei, de exemplu: „litoralul Mării Negre”.
- **MAL sau ȚĂRM:** este doar partea în care marea și pământul se întâlnesc la același nivel. De aceea putem spune: „Mergând pe malul mării, marinarul s-a udat la picioare.”

Să trecem la geografie. Ți va fi de folos să cunoști acest vocabular:

- **CAP:** parte de uscat care înaintează în mare. Între două capuri se poate forma un golf.
- **GOLF:** parte a mării care pătrunde printr-o deschizătură largă a uscatului.
- **BAIE:** același lucru ca un golf, dar mai mic.
- **GOLFULEȚ:** tot un golf mai mic, dar de formă circulară. Este mai ferit de mare și de vânturi.
- **FIORD:** limbă lungă de mare care pătrunde în coastă deoarece, în trecut, ghețarii au înaintat spre interior și, când au dispărut, drumurile pe care le-au străbătut s-au umplut cu apă de mare. Fiordurile sunt specifice coastelor norvegiene.
- **MLAȘTINĂ:** se formează atunci când marea inundă o parte din zona de coastă și se formează un teren umed cu apă sărată.
- **LAGUNĂ:** porțiune de mare sau ocean separată aproape complet de rest printr-o fâșie îngustă de pământ.
- **PENINSULĂ:** o porțiune de uscat înconjurată aproape în întregime de mare, cu excepția unei mici părți. Dacă aceasta nu exista, ar fi fost o insulă.
- **ISTM:** o porțiune îngustă de pământ care unește două porțiuni mai largi. La fel ca gâtul în corpul uman, care unește trunchiul de cap.

Gurile de vărsare ale râurilor și fluviilor formează structuri curioase.

- **DELTA:** atunci când o apă curgătoare se ramifică în mai multe brațe la gurile sale de vărsare, ea acoperă o zonă largă numită „deltă”. Cea mai cunoscută deltă este cea a Nilului.
- **ESTUAR:** este gura largă a unui râu sau fluviu cu debit rapid, locul unde apa dulce se amestecă cu apa sărată din mare, care înaintează în apa curgătoare.
- **RIA:** apare atunci când valea creată de o apă curgătoare este inundată de mare. Marea formează apoi un fel de râu, dar spre interior.

În sfârșit, trebuie să știi ce sunt **MAREELE**. Acestea sunt mișcări ale apei mării care se produc sub influența gravitației Soarelui și a Lunii și, prin urmare, au loc periodic. Pe unele plaje, mareele sunt foarte vizibile, deoarece nivelul apei se schimbă foarte mult pe parcursul zilei: crește odată cu marea înaltă (**FLUX**) și scade odată cu marea joasă (**REFLUX**).

În largul mării

Adâncimea oceanelor poate varia foarte mult, în funcție de locul unde ne aflăm - mai aproape de coastă sau în largul mării, în așa-numita zonă „pelagică”. În cele mai adânci ape, lumina soarelui abia dacă pătrunde. Acestea sunt zone foarte întunecate, cu puțin oxigen, unde nu există plante, iar animalele care trăiesc acolo sunt adaptate la aceste condiții.

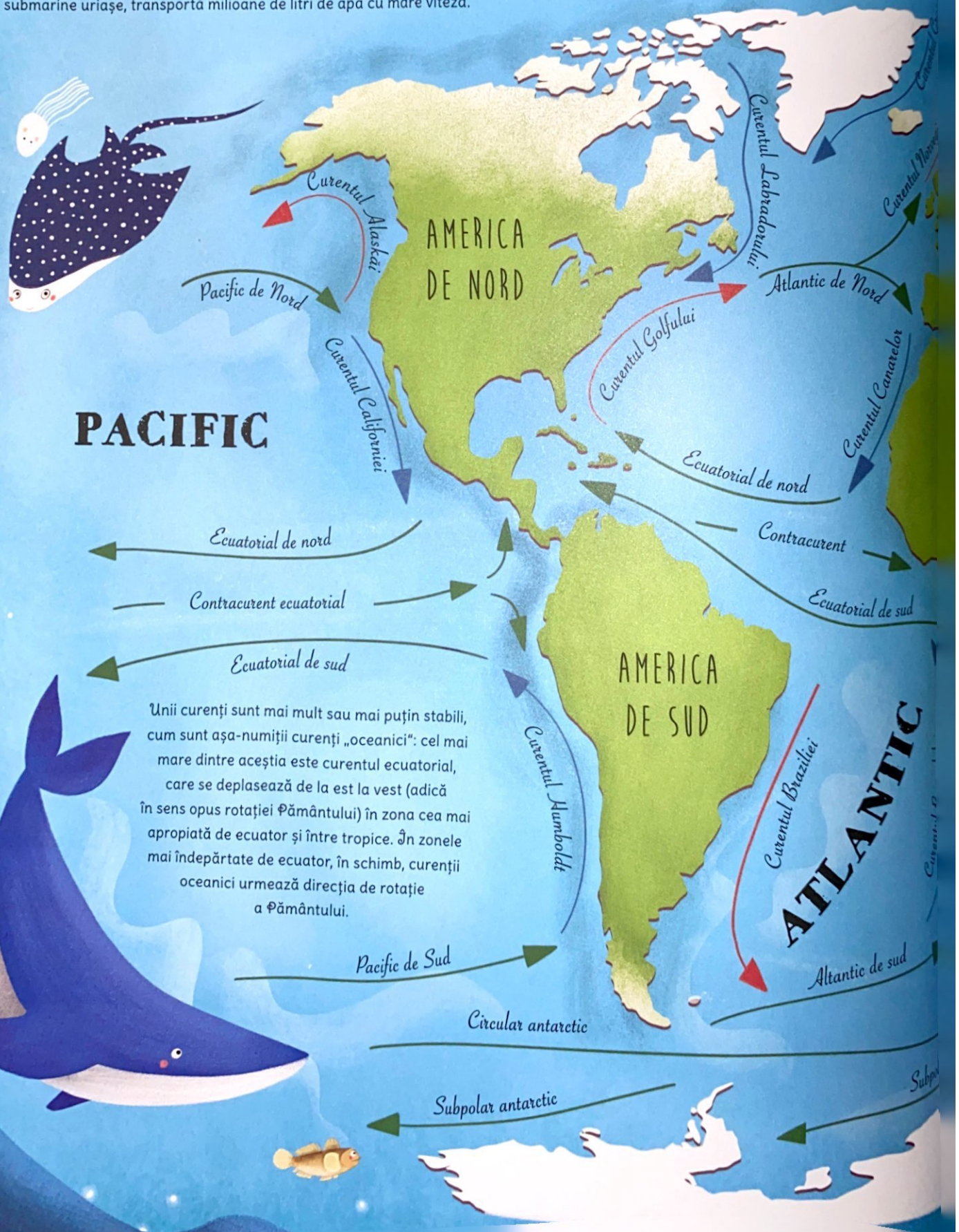

Din cauza mișcării plăcilor tectonice - diferitele bucăți care alcătuiesc scoarța terestră -, relieful fundului mării poate avea lanțuri muntoase mari (dorsale) și prăpăstii adânci (fose). Atunci când o placă apasă pe alta, sfârșește prin a aluneca sub ea și se formează o fosă. În cazul în care plăcile se separă, spațiul liber dintre ele se umple cu magma care iese din manta și se formează o dorsală.

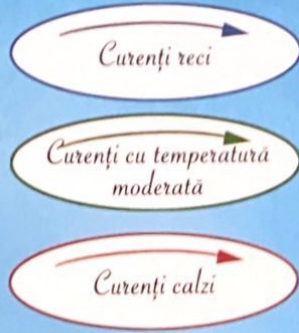
OCEANELE

Țacă navighezi pe mare într-o zi calmă, vei vedea că suprafața este netedă, ca și cum cineva ar fi așternut o pânză bine întinsă și strălucitoare peste apă. Țar marea masă de apă de dedesubt nu este atât de liniștită; peste tot pe planetă, apa este mereu în mișcare într-o anumită direcție, urmând curenți puternici care, ca niște autostrăzi submarine uriașe, transportă milioane de litri de apă cu mare viteză.

ARCTIC

ASIA

Trebuie să știi că apa oceanelor nu se mișcă în mod uniform: nu circulă în emisfera nordică la fel ca în cea sudică; nu circulă la fel la suprafață ca în adâncime; nu circulă la fel la ecuator ca la poli... Curenții depind de numeroși factori: vântul, rotația Pământului, anotimpurile sau relieful fundului marin sunt doar câțiva dintre ei.

EUROPA

AFRICA

Țacă te uiți pe hartă, vei vedea că apa rece se deplasează de la poli către ecuator, iar apa caldă pornește din zona tropicală către poli.

PACIFIC

INDIAN

OCEANIA

ANTARCTIC

ANTARCTIDA

